

POSTANOWIENIE

26 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 26 lipca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. B. i Z. M.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 19 stycznia 2023 r., V ACa 136/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz M. B. i Z. M. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. (dalej: bank) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach oddalającego apelację skarżącego w sprawie o ustalenie toczącej się z powództwa M. B. i Z. M..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Bank podniósł, że wykładni wymagają art. 385¹ § 1 i 2 k.c. „w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi”. Przedstawił przy tym wywód dotyczący możliwości dokonania tego rodzaju uzupełnienia w przypadku umowy kredytu powiązanej z kursem waluty obcej.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (zob. postanowienia SN z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17). Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15).

Brak spójności orzecznictwa przestaje mieć znaczenie prawne wówczas, gdy po jego wystąpieniu wydana zostanie w danym przedmiocie uchwała Sądu Najwyższego działającego w poszerzonym składzie (zob. postanowienie SN z 31 maja 2023 r., I CSK 3360/22). To samo tyczy się sytuacji, gdy uchwała tego rodzaju rozstrzyga wątpliwości co do kierunku wykładni przepisów prawa, które wcześniej budziły poważne wątpliwości; rolą Sądu Najwyższego jest bowiem m.in. zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych (art. 1 pkt 1 u.s.n.). W związku z tym należy wskazać, że, wobec braku podstaw do podjęcia działań unormowanych w art. 88 § 1 u.s.n., przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy Sąd Najwyższy na mocy art. 87 § 1 u.s.n. pozostaje związany stanowiskiem

wyrażonym w sentencji uchwały Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej – z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22.

W powyższej uchwale orzeczono m.in., iż w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Oznacza to, że podnoszone przez skarżącego wątpliwości uległy dezaktualizacji, a ewentualne wątpliwości związane z przytoczonymi na wstępie przepisami zostały usunięte – w sposób, który nie uzasadnia także ewentualnego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania bank wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Ujęto je w formę pytania o to, „czy brak możliwości oszacowania kwoty, którą strona umowy kredytu będzie świadczyć w przyszłości stanowi *per se* o niejednoznaczności tego postanowienia umownego, a w konsekwencji, czy postanowienie takie powinno podlegać badaniu pod kątem abuzywności”.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (zob. postanowienie SN z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi

Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych.

Przedstawiony przez pozwanego problem nie spełnia opisanych wyżej wymagań – przede wszystkim dlatego, że nie występuje on w sprawie. Sąd Apelacyjny nie przyjął, że sama niepewność ostatecznego rozmiaru świadczenia kredytobiorców przesądziła o tym, iż określone postanowienie łączącej ich z bankiem umowy było niejednoznaczne. Przeciwnie, niejednoznaczność tę wywodzący nie tylko z tego, że klauzule waloryzacyjne „nie tylko nie określały [...] wprost wysokości świadczeń stron”, lecz także z tego, iż w umowie nie określono „parametrów pozwalających na określenie wysokości [...] zobowiązania (s. 31-32 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego). Rzecz zatem nie w tym, że ostateczny rozmiar świadczeń stron nie był z góry znany, lecz w tym, że umowa – jak ocenił Sąd Apelacyjny – nie określała w sposób jednoznaczny i przewidywalny mechanizmu ustalania czynników istotnych dla wysokości świadczeń stron.

Nietrafne jest zatem wskazywanie przez bank, że tego samego rodzaju skutek wywierałoby np. odwołanie się przez strony do kursów publikowanych przez NBP; w takiej bowiem sytuacji, choć ostateczny rezultat w postaci wysokości łącznych świadczeń kredytobiorców nadal byłby niemożliwy do ustalenia w chwili zawarcia umowy, to znany byłby sam mechanizm ustalania wysokości świadczeń, inaczej niż miało to miejsce w sprawie. Nadto w sprawie nieprzejrzystość wzorca umownego wywodzący nie tylko z faktu nieokreślenia wprost przyszłych świadczeń stron umowy kredytu, lecz także z niepoinformowania kredytobiorców o istotnych ekonomicznie czynnikach wpływających na rozmiary ich świadczeń (co należy potraktować jako argument uzupełniający, gdyż sam w sobie fakt niedostatecznego poinformowania konsumenta o tego rodzaju ryzyku zasadniczo nie powoduje, że postanowienia umowy mogą być uznane za abuzywne – ma on jedynie znacznie dla oceny tzw. przejrzystości wzorca).

Ubocznie należy dodać, że z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, iż w przypadku umów kredytu powiązanych z walutą obcą wymaganie przejrzystości warunków umowy jest zrealizowane, gdy przedsiębiorca dostarczy konsumentowi wystarczających i dokładnych informacji pozwalających na to, aby przeciętny konsument, właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny, był w stanie zrozumieć konkretne działanie przedmiotowego mechanizmu finansowego i oszacować w ten sposób w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria konsekwencje ekonomiczne takich warunków dla swoich zobowiązań finansowych w całym okresie obowiązywania tej umowy (zob. wyrok TSUE z 10 czerwca 2022 r., C-609/19, i przywołane tam orzecznictwo). Oznacza to, że choć ostateczny rezultat zawarcia umowy tego rodzaju nie musi być z góry znany, to na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek ukształtowania mechanizmu związanego z ryzykiem walutowym tak, by umożliwiał on konsumentowi zrozumienie sposobu jego działania oraz oszacowanie konsekwencji jego stosowania.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

(r.g.)

